

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 Banî Numărul

Administrația strada Gărei No. 25

Abonamentul 10 Lei pe an

Edilitatea în Constanța

III

PROGRAMUL COMISIUNEI DE INFRUMUȘETARE

Încă din primul ar. al apariției acestui jurnal ne-am ocupat de cestiunile de edilitate ale orașului Constanța, insistând în mai multe rânduri, o dată printr'un articol special, datorit unui domn inginer din localitate, asupra unui plan general de edilitate. S'a angajat d-l inginer V. Simu cu elaborarea unui plan, dar numai de situație topografică și aliniert, lucrare incompletă, ca toate lucrările ordonate de fostul primar al orașului.

Intr'un articol publicat în numărul de la 21 Aprilie anul trecut, intitulat „Statul și comuna Constanța”, plângându-ne de siluirile ce se făceau comunei, în cesiuni de terenuri, (Ministerul de Resbel deține vre-o 70, iar Direcțiunea C. F. 50 hectare teren în interior și peste șanțul orașului, închidându-l de toate părțile) propuneam d-lui Ministru de interne numirea unei anchete, „care să reguleze odată pentru tot-d'auna soarta viitoarei Constanța”.

Luându-se notă de ceia ce combatem, am putut insera în „Constanța” de la 12 Maiu, acel an, următoarea imbucurătoare știre:

„După informațiunile ce avem, în curând va sosi în orașul nostru o comisiune compusă din mai mulți domni ingineri, între care și d-l Saligny, directorul C. F., spre a studia cestiunile tehnice și de viitor ale orașului, precum și proiectul de aducerea apei în oraș”.

D-l Ministru de Interne a și numit, mai târziu, o comisiune de infrumusețare pentru Constanța și Tulcea, actualmente compusă din d-nii Anghel Saligny, directorul C. F. și inginerii E. Radu și Gr. Cerchez, întocmai comisiunea teh-

nica care funcționează pe lângă Eforia Spitalelor Civile din București.

Această comisiune, intrunită prin Noembrie, trecut, în Constanța, din cauza multor ocupațiuni, mai probabil din cauza relei stări de lucruri din orașul nostru, n'a lucrat până la 5 Iulie a. c., când cu ocazia unei întruniri la Eforie, în prezența și a d-lui director al Eforiei Ion M. Râmniceanu și a noului primar d-l Eustațiu C. Schina, anume chemat la întrunirea pentru care stăruise deja, a dresat un proces-verbal, ca rezultat a trei ședințe ținute, în care s'a încadrat toate lucrările ce ar fi de făcut pentru viitor.

Mulțumiți că ideia emisă de noi a prins, publicăm cu plăcere acel proces-verbal dresat de onor. Comisiane, după care ne-am procurat o copie.

Pe baza programului stabilit, aprobat de consiliul comunal, d-l primar al orașului a propus, și consiliul a admis, a se da elaborarea proiectelor d-lui Duca, fost director al școlii de poduri și șosele din București, fost director al C. F. sub guvernul trecut, și actual director al lucrărilor Portului Constanța.

D-l Duca, primind propunerea, a prezentat primăriei un program complet, specificând anume lucrările de făcut, cuprinse în avisul comisiunii de infrumusețare.

Lucrarea d-lui Duca, aprobată asemenea de consiliul comunal în ședința sa din 26 Iulie, după care asemenea ne-am procurat o copie, o vom reproduce în numărul viitor, când vom arăta motivele pentru care introducem în studiul nostru aceste două lucrări, și pentru ce ne-a părut bine că d-l Duca a primit însărcinarea pentru care a fost rugat.

Iată acel proces-verbal, cuprindând programul complet al lucrărilor, din care reținem locul „dintre vii”, ales pentru băile viitoare, spre o mică dis-

cuțiune: dacă acel loc intrunește toate condițiunile necesare unor băi de mare, dacă n'ar fi mai preferabilă plaja de la Tabăcării.

PROCES-VERBAL

Sub-semnații membri ai comisiunii de infrumusețare a orașului Constanța, întrunindu-ne pentru a ne da părerea asupra lucrărilor ce ar trebui întreprinse cât mai în grabă, dam avisul următor:

1). Acest oraș pe lângă importanța comercială ce va dobândi în urma lucrărilor portului care se execută acum, este merit să devie principala stațiune balneară din țara Românească. Este dar de ne-apatată trebuința ca să se îmbunătățească stabilimentul de băi. Comisiunea este de părere că trebuie să se menție în acest scop tot actuala localitate numită *dintre vii*, se va lega însă cu orașul printr'un bulevard larg, bine condiționat, așezat de-alungul malului mării și prevădnt cu un tramvay electric; între acest bulevard și marea nu se va permite ridicarea nici unei clădiri particulare, iar râpa se va transforma într'o grădină. Pe partea cealaltă a bulevardului se va permite construcția de vile după planuri ce vor fi supuse aprobării administrației competente.

2). Una din lucrările de căpetenie care nu mai rabdă întârziere este negreșit aducerea apei și distribuția ei în oraș. Localitățile de unde se poate capata apă fiind cu totul statornicite, ar fi bine să nu se mai peardă o vreme prețioasă în încercări și căutări, ci să se procedă la alcătuirea proiectelor definitive și punerea lor în executare. Ar fi bine chiar ca administrația comunei Constanța să ia înțelegere cu Direcția Cailor Ferate pentru realizarea acestei distribuții de apă, care serviciile cailor ferate și navigației au și densele ne-apatată necesitate.

3). Distribuția apei în oraș va trebui să fie completată printr-o rețea de canale sub străde pentru ca astfel igiena orașului să nu lase nimic de dorit.

4). Planul de situație și parcelare al orașului care s'a ridicat de agenții municipalității, va trebui să fie completat prin determinarea aliniilor, atât ale orașului vechi, cât mai ales a părților noi, unde acum se deschid străde și se încep construcții. Va trebui mai întâi să se statornicească un hotar al orașului peste care să nu se permită nici un fel de construcție până ce partea cuprinsă în acest hotar nu se va completa cu clădiri. Comisia crede că acest hotar poate să fie actualul șanț înconjurător al orașului.

Pe planul acesta general de aliniere se va trasa nouile străde cu direcția și lățimea care trebuie să le dobândescă în viitor. Pe lângă strădele secundare de parcelare a terenurilor va trebui să se amenajeze arterele principale de comunicație, începând de la centru spre periferie în direcțiile principale unde, de exemplu, se pot prevedea creșterea de drumuri, legând orașul cu vecinătățile sale și cu părțile care se presupun că vor deveni centre industriale sau comerciale. Arterele principale de comunicație se vor face largi pe cât se poate mergând până la 40 metri; în orașele moderne strădele de 24 și 30 metri sunt deja prea strâmte. Numai pentru strădele secundare de parcelare se va admite lățimi de 10 și 12 metri; ar fi bine ca nici o dată să nu se admită în cartierele noi lățimi mai mici de 10 metri.

Pe acest plan general, se va stabili piețele, terenurile pe care se vor ridica diferitele edificii comunale precum: Casino, teatru, locale administrative, hale, târguri, diverse, biserici, grădini etc. Se va ține seamă că piețele vor trebui să fie cât se poate mai numeroase și mai spațioase.

Acest plan general de aliniere și de sporire a orașului, bine studiat, se va supune aprobărilor legale și va rămâne ca o bază ne stramutată a înfrumusețării și progresării orașului.

Va mai trebui încă ca administrația comunală să întocmească convenitele regulamente pentru construcțiile și igiena orașului. Aceste regulamente vor ține seamă de modul de construcție din localitate, de materialele de care se dispune și vor tinde a încuraja pe cât posibil construcțiile noi, cu con-

diție ca ele să fie clădite în mod hygienic și cu înfățișare plăcută.

5). **Administrația căilor ferate.** Pentru a veni în ajutorul înfrumusețării orașului Constanța, a dispus ca gara actuală să fie mutată și transformată. Va trebui să se țină seama de mutarea acestei gări, pentru ca traseul alinierei orașului, să corespundă cu poziția noii gări, și ca să se tragă cel mai bun profit posibil din terenurile ce vor rămâne disponibile.

6). Bine înțeles că un oraș nu poate fi hygienic, dacă strădele nu vor fi pavate în mod convenabil. Va trebui chiar să se ia măsuri ca să nu se permită parcelarea terenurilor și ridicări de case noi până ce mai întâi strada nu va fi bine regulată și pavată.

7). Malurile mării despre partea de nord a orașului, au nevoie de a fi întărite pentru a le feri de corosiunea mării și mai ales desinfectate; în minutul de față ele devin ca loc de deposit a necurătențiilor orașului și sursoare pentru apele murdare. Depozitarea necurătențiilor va trebui reglementată, și cel mai bun lucru ar fi să se stabilească cuptore pentru arderea lor.

8). Negreșit ca plantațiile joacă un rol foarte important în însănătoșirea și înfrumusețarea unui oraș. În Constanța ele lipsesc aproape cu totul. Va trebui să se facă toate eforturile posibile pentru ca să se întemeieze cât mai multe plantații, studiindu-se esențele care pot rezista climii din localitate.

9). În fine comisia crede că toate aceste lucrări au nevoie să fie studiate cu îngrijire și evaluate.

Spre acest scop va trebui neapărat ca elaborarea acelor planuri să se încredințeze unei persoane competente și experimentate.

București, în 17 Iulie 1897

(s. s.) Anghel Saliguy

(s. s.) Gr. Cerkez

(s. s.) E. Radu

Senatorul și plantațiile de la Techir-ghiol.

Eforia spitalelor din București, a început construcția spitalului de la Techir-ghiol. Clădirea se face într-o poziție pitorească, pe promontoriul înalt, eșit în Mare, aflat la distanța de o oră de Constanța, cu vederea deschisă a ambelor maluri și mai ales a portului Constanța și capului Tuzla, având la picioarele sale Ghiolul mic, plantat împrejur

și o plajă vastă de nisip, spre miadădi, în mare parte plantată de Stat, prin care trece șoseaua spre Mangalia, despărțind lacul mare de vreo 160 hectare Techir-ghiol, de mare.

Eforia posedă acolo 105 hectare de pământ, vindute de stat, având cel mai larg acces la ghiol cu nămol. Terenul este închis cu șanț, înconjurat cu lese de pădure și împănate peste tot cu parcuri și păcuri de arbori și arbuști fructiferi și forestieri de tot felul, cari se aduc din pepenierele din țara ale Eforiei și se plantează de d-l inginer silvic Sângiorzean.

Deosebit de parcul impresurător al clădirei, plantat acum doi și trei ani, de silvicultorul P. Grigorescu și prins foarte bine, esențele foioase de artar, frasin, ornus și excelsior, dușii, nucii (1500) și alunii aduși de la Corbu; mai cu seamă esențele resinose, de pini, malifi și larycio (câte 10.000 fire) plantate în toamna anului trecut și primăvara celui curent, s'au prins atât de bine că până acum nu se găsește mai 5 la sută fire uscate.

Anul acesta, fără ger și fără zăpadă, atât de ploios pe vară, a fost un an excepțional de favorabil pentru silvicultori, cum n'a mai fost de când stăpânim Dobrogea.

Este o mare binefacere și o adevărată frumusețe pentru Dobrogea, ceea ce Eforia a croit la Techir-ghiol. Dacă vre-odată această localitate, va căpăta marea importanță ce i se scrie ca stațiune balneară. Dobrogenii în general și Constanțenii în special, cărora revin toate foloasele economice, vor păstra o vecinică recunoștință energicului și înmănatului barbat, d-lui Ioan M. Rimniceanu, care, apreciind calitățile apelor și nămolului descoperit acolo, a conceput ideea și n'a cedat nici unei dificultăți, până a ajunge să creeze institutul filantropic: *Senatoriul de la Techir-ghiol*.

Așa cum este acum, localitatea, fără medic și adaposturi cum se cade, sunt acolo o mulțime de suferinși, cari fac bai reci, de ape și nămol, între cari o sumă soldați sub corturi trimiși acolo de administrația militară.

S'au descoperit acolo și ape termale, a căror analiză se face acum în laboratoarele Eforiei din București. Nămolul a fost oprit a se mai lua de particulari.

INFORMAȚIUNI

Locul unde este a se construi gara viitoare, pentru pasagerii Constanței, este ceva mai înainte, spre dreapta, de unde este acum, adică pe locurile depozitelor de cărbuni *Watson Youell*. Credem a ști că părerea d-nului Duca, fost director al Căilor Ferate, însărcinat cu lucrările de edilitate ale orașului, este ca gara să se facă la spatele actualelor chereștele, spre parcul de la obor.

Cu chipul acesta, gara rămâne tot în interiorul orașului, satisfacând actualul curent științific, biruitor în Germania, ca garile să fie cât mai apropiate de chiar centrul orașelor mari.

D-l Doctor Cherenbach, medicul Eforiei Spitalelor civile din București, care a studiat în deosebi proprietățile terapeutice ale apelor și namolului de la Techir-ghiol, se va stabili, cu începere de la 1 August, în Constanța, la dispoziția tuturor ce vor avea nevoie de consult pentru băi la această stațiune. Credem a ști că d-l d-r. Cherenbach, va rămânea definitiv în Dobrogea pentru spitalul Techir-ghiol.

D-l Ministru al Domeniilor a dispus înființarea unei oierii în Dobrogea, spre a se stabili care din speciile producătoare de carne, din occident, reușesc și se pot acomoda mai bine solului Dobrogean. În acest scop a cumpărat din străinătate 40 berbeci. Încă o achizițiune pentru care noi am insistat adeseori în acest jurnal, arătând calitățile superioare ale cărnurilor berbecilor numiți „*carnobat*“, cultivați aci pe tot litoralul Mării până la Varna și renumiți pe piețele Marsiliei, odinioară.

Prețul pâinei s'a scumpit și în orașul nostru, cu 5 bani calitatea I-a și câte 2½ bani, calitatea a II-a și a III-a, costând acum 30 bani jimbă, 25 și 20 bani 1000 grame, calitatea a 2-a și a 3-a din 900 cât erau până acum pâinile celor din urmă două calități.

D-l Primar a luat asupra priveghierii asupra fabricației pâinei, ne mai lăsând-o în mâinile agenților obicinuiți sub cari, un Vasile Petru și alți 3-4 brutari au putut face averi de câte 20000 lei venit anual.

Constanța va forma pe viitor o singură circumscripție școlară, prin urmare

elevii școlilor primare pot frecventa, fără a fi amendati, ori-care școală.

Cu începerea noului an școlar s'au mai înființat în județ 3 școli, anume la Pestera, com. Mamutkoiusu, la Chios-tel, com. Alacapu și la Cavacliar, iar școala din cătun de la Perjoaea a fost mutată la Carabacă, cotună mai bine populată.

D-l institutor Ion Costacea din Constanța, a reușit la concursul de director de școală, ținut în București. 13 învățători rurali din județul Constanța au căzut la examenul de definitivat, și parte nu s'au prezentat. Stăm prost cu dascălimea Dobrogei.

D-l inginer Vernav a terminat și predat comunei Tulcea, proiectul pentru aducerea apei, din Dumăre. Capitala districtului vecin amenință să ne întrecă în lucrările de edilitate, cu toate că noi am început cu ani înainte ei.

Programul alergărilor de cai, cari vor avea loc la 8 Septembrie, la Constanța, a fost afișat în toate comunele din Dobrogea.

Comisiunea însărcinată cu lucrările pregătitoare e ținută să termine, până la 1 Septembrie, cu organizarea alergărilor de cai, supunând rezultatul ministerului de domenii.

D-l Locustean, directorul școlii de medicină veterinară, organizatorul alergărilor și expoziției de vite, este în Constanța, unde va rămânea până după serbare, care va fi și de astă-dată presidată de d-l Ministru al Domeniilor Stolojan.

Cetim în „*Voința Națională*“:

„D. Prefect al județului Tulcea a intervenit pe lângă ministerul domeniilor să se organizeze alergări de cai și în județul Tulcea, întocmai ca și în județul Constanța“.

Nu suntem contra alergărilor de cai și în acel județ, care posedă la Văcăreni, poate cei mai frumoși cai din Dobrogea, dar lucrul cel mai nimerit ar fi ca d-l Prefect respectiv să organizeze niște expoziții regionale de vinuri și pometuri, de care e așa de bogat județul vecin, de unelte de pescărie și căruțarie, atât de dezvoltate în Tulcea și satele rusești și nemțești din acel județ.

Tinerii Blebea Iulian și Lazu Gheorghe, au fost trimiși de ministerul de resbel la școala navală din Livorno, pe timp de 4 ani.

Ținărul Iulian este copilul cel mai mic al amicului nostru bătrânul Ion Blebea din Caramurat, căruia îi adresăm toate felicitările noastre.

D. Telemac Niculescu, a fost numit șef de birou în cancelaria Prefecturii de Constanța, în locul d-lui Panaitescu, pus în disponibilitate.

Societatea de asigurare mutuală „*Unirea*“, bărărita la ori-ce ocazie de agenții străini ai celor-lalte societăți concurente și de speculă, a fost reușită de unele jurnale fără scrupul, cu ocazia incendiului de la Ștefănești. Reproducem după „*Adevărul*“, următoarea desmintire ce o dau asigurații „*Unirii*“ din acel oraș:

Sub-semnații cetățeni din Tg. Ștefănești, jud. Botoșani, a căror imobile au fost asigurate la societatea „*Unirea*“, și distruse prin dezastrul din noaptea de 10 Iulie st. nou, în urma liquidărilor făcute astă-zi, au fost plătite în mod culant, pentru care aducem mulțumirile noastre și prin publicitate onorabilei direcțiuni.

D. Simionescu, Leiba sin Meir, Căntina Durmea, Iancu Ghidalo, Mendil Veintraub tinichigiu, Hascal Boianțiu, Herș Leib Lehrer, Simon Blumer.

1897. Iulie.

La Anadolkiot, se petrec mari matrapaslicri cu locurile de case, pentru cari d-l prefect a distituit pe primarul comunei.

Semnalăm d-lui prefect următoarele: Unii tureci fac mare speculă din aceste locuri, între cari frații Ibrahim și Memet Aliș și ajutorul de primar Elias, care a vândut până acum peste 10 locuri de câte 2000 m. p., acum a pus stăpânire pe un loc cu poțul principal din localitate, proprietatea comunei, și pe un median pe drumul spre Mamaia. E posibil să aibă acte fabricate în urmă. Vom reveni cerând aneșarea acestei cătune la Constanța, singurul mijloc prin care credem noi că s'ar putea pune capăt scandalurilor de acolo.

D-l Nicolae Drogean, fiul d-lui Stoica Drogean, locuitor din comuna Carol I, acest județ, a obținut anul acesta diploma de inginer de mine din Școala

de Arte, Mine și Manufacturi din Siege (Belgia). În curând tânărul inginer care a fost clasificat I-iul, va sosi în țară.

Comandamentul Flotei a întreprins prin câți-va oficiali ai flotei, ridicarea unor planuri hidrografice pe coastele Mării dintre Constanța și Tuzla, necesare pentru navigația din apropiere.

În Brașov există o societate de ajutor pentru înfrumusețarea orașului care are un capital de un milion de florini, și căreia se datorește multe lucrări de înfrumusețare ale aceluia oraș. Propunem d-lor Prefect și Primarului actual al Constanței, formarea unei societăți, după modelul celeia din Brașov, cu cotisația lunară de un leu pe lună, de membru, apartine el ori-cărei naționalități, și cu facultatea pentru societate de a crea ori-ce venituri permise, în folosul casei, din care se vor face îmbunătățiri în oraș, ce societatea ar găsi de cuviință. În stațiunea Constanței, unde vine atâta lume vara, numai o reprezentație dată în folosul acestei societăți de diferitele asociațiuni de spectacole, ar da un frumos venit societății.

Intristata soție Cleopatra Andrian; Emil și Florica, copii; Andrei Danilov, tată; Doctor Justinian Andrian, frate; Luța Capsa, soacră, precum și toate rudele, au durerea a vă face cunoscut încetarea din viață a lui

EMIL ANDRIAN

licențiat în drept, fost procuror, judecător, director administrativ în județul Constanța, judecător sindic, decorat cu ordinul „Coroana României”. Mort în etate de 42 ani, în ziua de 19 corent la Tușnan, unde s'a și înmormântat; rugați-vă pentru el.

Moartea prematură a lui Emil Andrian a produs o mare emoțiune aproape în întregul nostru oraș, unde defunctul, în interval de 15 ani, câpătase simpatiile tuturor; repozatul plecase cu familia de aci pentru căutarea sănătății sale, cu 15 zile înainte.

Fieți țarina ușoară.

Parchetul local instruește deja cazul mituirilor la care au fost supuși birjarii, despre care am vorbit în numărul trecut.

Comandamentul Diviziei va începe zilele aceste construirea unei noi cazărmi pentru infanterie, pe locul cazărmei vânătorilor. Vina că se mai fac cazărmi în interiorul orașului, care îl împiedică dezvoltarea, este numai fostul primar care n'a consimțit, când s'a propus comunei, esproprierea numitei cazărmi pe costul ei și un alt loc în afara de oraș.

Mai este timp; credem a ști că actualul primar studiază chestiunea, și vom avea în curând rezultatul definitiv.

ROMANIA PRIMARIA COM. CONSTANȚA

INSTIINȚARE

Prețurile rezultate la licitațiunea ținută la 24 ale curentei luni Iulie, pentru darea în întreprindere a furniturii a 200 mii kilograme lemne de foc și a 120 mii kilograme cărbuni de „Cardiff” bulgări, necesare comunei pentru încălzitul localurilor întreținute de ea, pe timpul iernii anului curent 1897-98, ne aprobându-se de comisiunea respectivă, se aduce la cunoștința generală, că la 20 ale lunii viitoare August, ora 2-4 p. m. se va ține separat licitațiune orală pentru lemne și separat pentru cărbuni.

Condițiunile întreprinderii se pot vedea în toate zilele și orele de lucru în cancelaria primăriei.

Cauțiunea pentru admitere la licitație este de lei 360, pentru furnitura lemnului și lei 300 pentru furnitura cărbunilor.

p. Primar, *Pappajanopol*.

Secretar, *N. Masteca*.

No. 6337.
1897, Iulie 29.

ROMANIA PRIMARIA COM. CONSTANȚA

INSTIINȚARE

Se aduce la cunoștința publică că se va ține licitație cu oferte sigilate la această primărie în ziua de 14 a lunii viitoare August, orele 10 dimineața pentru darea în întreprindere a furniturii de mobilier și a reparațiilor celulei existent la școlile primare, după specificările din devisul serviciului tehnic comunal din 15 Iulie trecut.

Valoarea devisului este de lei 2684 bani 10, iar cauțiunea pentru admitere la licitație este de lei 200.

p. Primar, *Pappajanopol*.

Secretar, *N. Masteca*.

No. 6007.
1897, Iulie 26.

ROMANIA PRIMARIA COM. CONSTANȚA

INSTIINȚARE

Se aduce la cunoștința publică, că la 14 ale lunii viitoare August, ora 10 dimineața, se va ține licitație pentru darea în întreprindere a furniturii aparatelor didactice, necesare școlilor de fete No. 1 și 2, după devisul serviciului tehnic comunal din 14 Iulie 1897.

Valoarea devisului este de lei 1503.

Cauțiunea pentru admiterea la licitație este de lei 100.

p. Primar, *Pappajanopol*.

Secretar, *N. Masteca*.

No. 6347.
1897, Iulie 26.

Librărie & Papetărie FRANCEZĂ ALBERT HERMELY STRADA ROMÂNĂ - CONSTANȚA

D

Prin prezenta am onoarea de a aduce la cunoștința D-vs. că am fondat în acest oraș, pe numele meu, o casă de **Librărie & Papetărie „Franceză”** înscrisă la onor. trib. de comerț de aci sub No. 1817.

Experiența ce am dobândit ca funcționar de librărie, în timp de 10 ani, în casele Socec & Comp. și Carol Măler din București, cum și zelul și activitatea ce nu voi înceta un moment de a desfășura pentru bunul mers al afacerilor și pentru a satisface pe clienți, mă fac a avea deplina încredere în întreprinderea mea.

Vă rog deci, cu această ocaziune, să bine-voiți a-mi da prețiosul D-vs. concurs, asigurându-vă ca imi voi da tot-d'auna silința să merit sprijinul cu care mă veți onora.

LA TIPOGRAFIA
„Buciumului Român”
Se află Bilet de Inchiriat
CU 10 BANI BUCATA